

- 1 ג. ויש לבאר ההוראה מזה - כמדובר כמה פעמים שכל ענין בתורה הוא הוראה בחיי האדם, לכל
 2 מי שמגיע אליו הדבר-תורה, גם אם הוא רחוק מענין התורה ומצוות, ועל-אחת-כמה-וכמה אם הוא קרוב
 3 לתורה ומצוות.
- 4 ובהדגשה יתירה בנוגע לפסוק "ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאיי" שאמרו דוד בספר תהלים - כי,
 5 כל התפילות בפרקי התהלים שענינם תפילה, וכל דברי השבח והילול בפרקי התהלים שענינם תהילות
 6 ותשבחות, אמרם דוד עבור כל אחד מישראל עד סוף כל הדורות¹⁶.
- 7 וזהו הטעם שפרקי התהלים נתקבלו אצל כל בני-ישראל, אפילו אצל אלו שהם רחוקים מכל שאר
 8 הענינים - כיון שדוד אמרם לא רק עבור אלו שהיו בריחוק ממנו בזמן ומקום, אלא גם בריחוק הכי
 9 גדול (עד לקצה הכי אחרון והכי רחוק) באיכות, היינו, בעניני תורה ומצוות, שלכן, מבלי הבט על מעמדו
 10 ומצבו בשאר עניני תורה ומצוות, הנה מזמן לזמן נזרק מפיו ("כַּאֲפֹט זֶיךְ אַרְוִיס פּוֹן אִים") פסוק תהלים:
 11 כשטוב לבו - פסוק תהלים שתוכנו תהילה ושבח, ובמצב של היפך הטוב חסו-ושלום - פסוק תהלים
 12 שתוכנו תפלה ותחנונים.
- 13 ד. ובכן, בענין הנ"ל ישנן שתי הוראות כלליות:
 14 בצד הטוב - שלכל לראש צריך להודות לה', שכן, גם כאשר ישנם "עוזריי" לשון רבים, צריך לידע
 15 שהכל תלוי בכך ש"ה' לי". וכפי שפוסק הרמב"ם בריש הלכות תפילה: "מצות-עשה .. שיהא אדם ..
 16 שואל צרכיו .. (ו)נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו".
- 17 וביחד עם זה, צריך לזכור שישנם "עוזריי" לשון רבים (כפי שמוסיף במאמר אודות "התלמידים
 18 שנקראים בנים"),
- 19 וכפי שמבאר ה'צמח צדק' בדרך מצוותיך¹⁷, שכוכבים ומזלות שאין להם בחירה, הרי הם כגרזן ביד
 20 החוצב בו, ולכן אסור להודות להם, כיון שעל-ידי-זה מחשיבים אותם למציאות בפני עצמם כאילו יש
 21 להם ברירה כו',
- 22 [וכמו שכתב הרמב"ם¹⁸ בנוגע להתחלת הענין של עבודה-זרה בדורות הקדמונים, ש"אמרו הואיל
 23 והאלקים ברא כוכבים .. וגלגלים .. ראויים הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד", "לפי שראו שכל
 24 בחינת שפע למטה נמשך על-ידי צבא השמים"¹⁹, ולכן רצו להשתחוות ולהתפלל לכוכבים ומזלות, כדי
 25 שיהיו שלוחים או משפיעים טובים, בחשבם שיש ביכלתם להשפיע על דעת עצמם. ובדוגמת המלך
 26 שמחלק את עניניו על-ידי שריו, שבמקרים רבים יש מקום לבקש מהשר, שייטיב למי שזוקק לברכה
 27 והשפעה שעוברת דרכו, אף-על-פי שאינו אלא שר במדינה או בעיר. ובאופן כזה התייחסו לכוכבים
 28 ומזלות, ועל-דרך-זה בנוגע לכל הדרכים הגשמיים שעל ידם נמשכים - ליהודי ולכללות העולם - פרנסה,
 29 ישועות והצלחות. אך על זה אומרים שזהו ענין של עבודה-זרה, היפך האמת],
- 30 אבל כאשר מדובר אודות יהודי שהוא בעל בחירה - הנה על זה אמרו²⁰ "חמרא למריה טיבותא
 31 לשקייא", היינו, שצריך להודות גם למי שמביא את היין, שכן, אף-על-פי שהיין עצמו שייך "למריה"
 32 (למישהו אחר), והוא היה מקבל את היין באיזה אופן שיהיה (כמבואר ב'אגרת הקודש'²¹), מכל-מקום,
 33 כיון שעל ידו קיבל את היין, למרות שהיתה לו ברירה שלא להביא, צריך להודות לו על הטירחא.
- 34 ועל-דרך-זה גם בנדון-דין, בנוגע לענין ד"בעוזריי", ועל-אחת-כמה-וכמה כאשר העזר של פלוני היה
 35 באופן שמסר נפשו על זה, כפי שהיה בסיפור הגאולה.
- 36 ולאידך גיסא - "ואני אראה בשונאיי":
- 37 כאשר רואה את אלו שהיו מנגדים אליו, ולא רק בממון, אלא אפילו בגוף ונפש - אסור שיעורר הדבר

19 דרמ"צ שם.

20 ב"ק שם.

21 רסכ"ה.

16 ראה שהש"ר פ"ד, ד (בתחלתה).

17 מצות מילה פ"ג (ו, א ואילך).

18 ריש הלי' ע"ז.